

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Sententiarum libri quattuor

Petrus <Paris, Bischof>

[Basel], 29. Nov. 1489

Incipiunt tituli libri primi

[urn:nbn:de:bsz:31-304163](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-304163)

Tituli

tionem p̄tulit. quilibet ei⁹ studentē p̄ sua ventuolētia
beniuolū ad ei⁹ studiū efficit. vt intendit p̄ma ps h⁹
p̄clusionis. Maior h⁹ rōis ē manifesta. Minorē au
tem post mgr̄ in lra dīcēs q̄ ipm̄ cupientē aliqd̄ mit
tere de penuria ac tenuitate scie & ingenij in gazo
philatiū dñi. i. in doctrinā sacre sēpture: in quo oēs
scī p̄res exposuerūt sua opa. attrahit eū desiderij
p̄ficiēdi. s̄ retrahit eū defecō scie & ingenij. vel re
trahit eū alia cā. s. altitudo materie h⁹ opis: & ma
gnitudo laboris. Et p̄ oppositū statū subiungit cām
p̄trariū mouētē & attrahētē q̄ ē p̄sidētia diuini auxi
lij. & p̄mū a xpo p̄missū. S̄ p̄dictas cās mgr̄m re
trahētēs ab h⁹ opis cōp̄latōe vincit amor intēsus.
quē mgr̄ h̄z ad ecclias. quo inflāmar⁹ op⁹ aggredif
Et suā intētiōē p̄ncipalit̄ dicit circa tria. s. sari. s.
circa fidei defensionē. catholice veritatis explana
tionē. & sac̄op̄ manifestatiōē. Sc̄da ps h⁹ cōclusio
nis p̄dicte. s. q̄ p̄ assignatiōē q̄tuor̄ causaz̄ ist⁹ libri
auditor̄ efficit̄ docēt̄. p̄bat̄ sic. Tanto cuiuslibet scie
seu doctrine auditor̄ reddif̄ magis docēt̄: q̄to ip̄a sci
entia habuerit cās. finalē fructuosiorē. efficiētē inef
fabiliōrē. materialē certiorē. & formalē aptiorē. S̄
hui⁹ libri sc̄la h̄z cām finalē fructuosissimā. materia
lem certissimā. efficiētē inefabillissimā. & formalem
aptissimā. ergo cāusaz̄ hui⁹ scie assignatiōe ei⁹ audito
ribus ē docibilitatis ministratio. vt sonat sc̄da ps con
clusionis p̄missē. Maior h⁹ rōis est euidēs. sc̄da mi
norē ponit mgr̄ in lra cū dicit. Non igit̄ deo odibil
lem rē. p̄lo ponit cām finalē duplicē. s. destructiōē
erroris & manifestatiōē veritatis. Sc̄do post cām
efficiētē s̄tr̄ duplicē. s. p̄ncipalit̄ sicut est de⁹. & mi
nus p̄ncipalit̄ seu instrumētalit̄. sic sc̄ipm̄. Tertio ma
terialē. s. autoritate sacri canonis. & sanctorū p̄m
issas. Quarto cām formalē. s. formā tractat⁹. q̄ cō
sistit in distinctiōe h⁹ opis: i. librorū distinctiōēs & ca
pitula. Et etiā formā tractat⁹ q̄ ē idē qd̄ mod⁹ agen
di. i. diuidēdi vt exēpla ponēdi. Tertia ps eiusdem
p̄clusionis. s. q̄ p̄ exp̄ss̄ onē vtilitatis doctrine hui⁹ li
bri: discipulus ei⁹ attētus p̄sistat. p̄bat̄ sic. Quā
to maioris vtilitatis existit doctrina alie⁹ libri seu sc̄le
c̄stis ei⁹ auditorib⁹: eosdē reddif̄ magis attētos.
sed huius libri sc̄la seu doctrine est maxie vtilitatis.
ergo p̄ h̄mōi vtilitates suos auditores reddif̄ atten
tos. Maior hui⁹ rōis ē nota. Minor. p̄bat̄ ex lra
in q̄ mgr̄ dicit: q̄ iste labor nō est superfluus: sed ē ne
cessarius. eo q̄ illa q̄ alibi sparsim & diffuse p̄contā
in ip̄o breuē tractant. ita q̄ nō sit necesse librorum
numerositatē p̄currere: cum breuitas ea q̄ collecta
sunt in hoc libro p̄mpte offert quasi sine labore. Et
hec est sc̄la huius p̄hemij in p̄ncipali.

Incipiunt Rubricę libri primi.
Distinctio prima.

Om̄is doctrina est

de rebus vel de signis.
De rebus q̄bus fruendū est vel vtenduz.
& de his que fruunt̄ & vtunt̄.

Quid sit frui vel vti.

DI. II. De trinitate & vnitāte.

Que fuerit intentio scribentiū de trinitate

Quis ordo sit suādus cū de trinitate agif̄

De testimonijs veteris testamēti q̄bus tri
nitatis mysteriū declarat̄.

De testimonijs no. testa. ad idē p̄ncipib⁹.

DI. III. De cognitione creatoris p̄ creatu
ras in q̄bus trinitatis vestigiū apparet.

De imaginē & similitudine trinitatis i. aia hūana

De similitudine creatis & create trinitatis.

De trinitatis vnitāte.

DI. III. Utrū deus p̄ se deū genuerit.

Utrū trinitas de vno deo p̄dicet̄ sic vn⁹

deus de tribus p̄sonis.

DI. V. Utrū diuina essentia genuerit filiū.

vel genita sit a p̄re. vel de ip̄a natus sit fi
lius. vel sp̄s sanctus p̄cesserit.

Q̄ filius nō est de nihilo: sed de aliq̄. nō tū

de materia. sic & sp̄s sanctus.

Quare vbum p̄ris dicat̄ filius nature.

DI. VI. Utrū p̄r voluntate genuerit filium

an necessitate. & an volēs vl̄ nolēs sit de⁹

DI. VII. Utrū p̄r potuerit vl̄ noluerit gi
gnere filiū.

An posse gignere filius sit aliq̄ potentia in

p̄re que non sit in filio.

DI. VIII. De veritate ac p̄p̄tate diuine es
sentie.

De incommutabilitate eiusdē. (sentie.)

De simplicitate eiusdē.

De corpali & sp̄iali creatura: quō sit mul
tiplex & nō simplex.

Q̄ deus cū sit simplex. tñ multiplex dicif̄.

Q̄ dei simplicitas nulli p̄dicamētōz̄ sub
iicit̄.

Q̄ deus abusiue dicif̄ suba.

Q̄ nō est aliqd̄ in deo qd̄ nō sit deus.

DI. IX. De distinctiōe triū p̄sonarū.

De coeternitate p̄ris & filij.

De ineffabili & intelligibili generatiōis mō

Utrū debeat dici sp̄s gigni filius vel sem
per genitus est.

De obiectiōibus hereticorū nitentiū p̄
bare filiū nō esse coeternū patri.

DI. X. De sp̄s sancto q̄ amor p̄ris & filij p̄
p̄rie dicif̄. cū sit in trinitate amor q̄ ē tri
nitas. sicut vbum p̄p̄e dicif̄ sapia. et tñ
tota trinitas dicif̄ sapia.

Q̄ eadē noia p̄p̄e & vniuersalit̄ accipiunt̄

Q̄ sp̄s sanct⁹ sic p̄ri & filio est cois. ita cō
mune nomen habet p̄p̄riū.

DI. XI. Q̄ sp̄s sanct⁹ p̄cedit a p̄re & filio.

quem tñ greci a filio p̄cedere diffitent̄.

De cōuenientia latinorū & grecorū in sensu

& differentia in v̄bis.

DI. XII. Utrū sp̄s sanctus p̄us vl̄ plenius

p̄cedat a p̄re q̄ a filio.

Q̄ sp̄s sanctus p̄ncipaliter & p̄p̄rie dicif̄

p̄cedere a patre.

DI. XIII. Quare sp̄s sanct⁹ cū sit de suba

p̄ris nō dicat̄ genitus: sed tñ p̄cedens.

Cur filius dicat̄ p̄cedere. cū sp̄s sanct⁹ nō

dicat̄ gigni.

• **Q**uod non potest mortaliter distinguere inter genera-
 tionem filii et processionem spiritus sancti.
Utrum spiritus sanctus debeat dici ingenuus cum
 non sit genitus.
DI. XIII. De gemina processionem spiritus san-
 cti. temporaliter et eterna.
Quod non solum dona spiritus sancti. sed etiam spiritus
 deus datur hominibus et mittitur.
An viri sancti possint dare spiritum sanctum
DI. XV. **Q**uod spiritus sanctus a seipso datur. et filius
 a seipso mittitur.
Quod intelligenda sit missio utriusque.
Quod a spiritu sancto etiam filius sit missus
Quod filius etiam sit datus a seipso
Quod intelligendum sit illud. **A**n seipso non venit
Utrum semel tantum sit filius missus. an sepe.
De duobus modis missionis filii.
Quod secundum alterum modum se sit missus. secundum alterum
 sepe. et secundum alterum modum dicitur missus in mu-
 dum. secundum alterum non.
Quare pater non dicitur missus.
Quod filius et spiritus sanctus non sunt quasi minores
 res patris quam missi.
DI. XVI. De missione spiritus sancti que fit duo-
 bus modis. visibiliter et invisibiliter.
Quod filius secundum quod homo non modo pater sed spiritus sancto
 etiam minor est.
DI. XVII. **Q**uod spiritus sanctus est charitas que di-
 ligimus deum et proximum.
Quod superna dilectio est deus. nec pater vel filius
 sed tantum spiritus sanctus.
Quod non est dictum illud per caritatem. **D**e caritas est.
 sicut illud. **T**u es pater mea et spes mea.
Quod spiritus sanctus mittatur vel deus nobis.
Utrum spiritus sanctus augeatur in homine vel in
 magis habeatur vel deus. et an detur homini vel
Quod aliqui dicunt charitatem dei et (non homini).
 primi non esse spiritum sanctum.
DI. XVIII. **U**trum procedendum sit per donum da-
 ri dona.
Utrum spiritus sanctus eadem ratione dicatur donum
 qua datur siue donatur.
Quod sic filius nascendo accepit non tantum ut esset fili-
 us sed etiam essentia. ita spiritus sanctus procedendo ac-
 cepit: non tantum ut esset donum sed etiam ut esset essentia
Quod spiritus sanctus datur donum et donatur secundum duos
 modos predictos processionis que secundum quod donum
 est referatur ad patrem et filium. secundum quod datur ad
 eum qui dedit. et ad eos quibus datur
An filius cum sit nobis datus possit dici nosse
 ut spiritus sanctus.
Utrum spiritus sanctus ad seipsum referatur.
DI. XIX. De qualitate et trium personarum.
Quod eternitas et magnitudo et potentia in deo
 unum sunt. et si videantur diversa.

Quod aliam personam aliam non excedit magnitudi-
 ne. quod non est maior una persona alia. nec maius
 aliquid due quam una. nec tres quam due vel una
Quod dicitur pater esse in filio et filius in patre. et
 spiritus sanctus in utroque.
Quod nulla personarum pars est in trinitate.
Quare tres persone dicantur summe unum.
Cum dicimus tres personas esse unam substantiam vel
 essentiam. nec ut genus de speciebus. nec ut speciem
 de individuis predicamus. quod non est essentia ge-
 nus et persona species. vel essentia species. et persone
Quod nec secundum materiale causam (individua
 dicuntur tres persone una essentia.
Nec ita dicuntur tres persone una essentia ut
 tres homines una natura vel unius nature
Utrum tres persone differant in numero que in p-
 prietate distincte sunt.
Quare tres persone si non sunt maius aliquid
 quam una.
Quod deus non est dicendus triplex sed unus.
DI. XX. **Q**uod aliqua personarum non excellit ali-
 am potentia.
Quod non minus potest filius quam pater.
De obiectionibus hereticis contra: et re-
 sponsonibus catholicis.
DI. XXI. **Q**uod possit dici solus pater. vel so-
 lus filius vel solus spiritus sanctus: cum sint
 inseparabiles.
Utrum debeat dici solus pater est deus. vel so-
 lus filius est deus. vel solus spiritus sanctus
 est deus. an pater est solus deus. filius est so-
 lus deus. spiritus sanctus est solus deus.
Quod trinitas dicatur solus deus: cum ipsa sit
 cum spiritibus et animabus sanctis.
DI. XXII. **D**e nomine differentia quibus uti-
 mur loquentes de deo.
De his que temporaliter deo conveniunt et relati-
 ve dicuntur.
De hoc nomine quod est trinitas.
De his que temporaliter deo conveniunt. et non re-
 lativae dicuntur.
De his que proprie ad singulas personas pertinet.
 et de his que unitate essentie significant.
DI. XXIII. **D**e hoc nomine quod est persona. quod
 cum secundum substantiam dicatur. tantum non singulariter:
 sed pluraliter accipitur in summa.
Quare necessitate dictum sit tres persone a latinis
 et a grecis tres hypostases vel sube.
Quare non dicimus patrem et filium et spiritum san-
 ctum esse tres deos ut tres personas.
Cur non dicimus tres essentias ut tres personas
Quod in trinitate non est diversitas vel singula-
 ritas vel solitudo. sed unitas et trinitas et
 distinctio et idempnititas.
Quod non debet dici deus multiplex.